

SONDRE BJØRDAL
sondre.bjordal@vl.no

En forteller at han ble jaget fra skolen. En annen forteller om drapstrusler utenfor klasserommet. Flere opplever at omtanke for familie i Israel blir sett på som nærmest noe skittent.

Det har gått 16 måneder siden situasjonen i Israel og på Gaza brått eskalerte. Vårt Land har bedt et utvalg jødiske skolebarn, foreldre og lærere fortelle hvordan konflikten har preget deres hverdag i norske skole. De er alle anonymisert. Dette er det de forteller.

– Noen av jentene pleier å tørke av der jeg har sittet

Jente, 10 år, Vestlandet:

Det er vanskelig på skolen, jeg blir ikke invitert med på så mye. En gjeng jenter sier at Israel er et veldig dårlig land som dreper barn, og at de håper Gaza vil vinne.

En gang jeg ble med ei jente hjem, sa hun at dette var siste gang jeg kunne bli med. Så sa hun: «Jeg skal bare hente noe du kan sitte på». Så kom hun med et teppe, og sa: «Jeg vil ikke at du skal sitte på sengen min». Noen av jentene pleier å tørke av der jeg har sittet. Da blir jeg lei meg. Men jeg tør ikke si fra til noen voksne når slike ting skjer.

Ei av jentene er verre enn de andre. Jeg vet at foreldrene hennes snakker stygt om jøder hjemme. Mamma har sagt fra til læreren, og jeg tror læreren har snakket med faren hennes. Men det har ikke blitt noe bedre.

Jeg tør ikke si fra til noen voksne når slike ting skjer

Jente (10 år)

ØKENDE ANTISEMITTISME

- Europeiske kartlegginger har vist at antisemittisme øker i takt med eskaleringer av Midtøsten-konflikten
- I Norge uttrykker 8,6 prosent motvilje mot jøder, mens 11,5 prosent har utpregede fordømmer mot jøder (HL-senteret, februar 2024)
- 30 prosent svarer at de er blitt mer negative til jøder generelt som følge av Israels krigføring (HL, 2004)

Klimaet i ukene etter 7. oktober

Allerede i slutten av oktober 2023 sendte Det mosaiske trosamfunn i Oslo ut en bekymringsmelding, hvor de skrev at «flere av våre medlemmer har de siste dagene opplevd truende hendelser mot sine hjem, fordi de er jødiske».

Eskaleringen forplantet seg raskt til norske klasserom.

«Lærere forteller oss om

JENTER, VERST. – Ei jente er verre enn de andre. Foreldrene hennes snakker stygt om jøder hjemme, sier jente (10). Foto: Mathilde Solvik

spenninger i klasserommet knyttet til krigen mellom Israel og Hamas», skrev forskere fra HL-senteret i et lese-rinnlegg i Aftenposten, da det hadde gått én måned siden terrorangrepet.

«Mange elever har sterke følelsesmessige reaksjoner, og det kan være utfordrende å opprettholde en konstruktiv dialog. Vi ser at både antisemittisme og muslimfiendtlighet får næring,

noe som også går ut over konkrete elever i klasserommet».

Vanskelig å gjenkjenne

Regjeringens handlingsplan mot antisemittisme, som kom i november, erkjenner at det er vanskelig å sette tydelige rammer for hva antisemittisme egentlig er, men skriver at det brukes «om fiendtlige holdninger og handlinger rettet mot jøder eller det som oppfattes som jødisk».

Videre står det at lærere noen ganger ikke gjenkjenner antisemittisme når det forekommer, og at lærer noen ganger ikke tar det alvorlig nok.

– De sa det var så bra at mange jøder hadde blitt drept

Jente, 17 år, Oslo:

En gang jeg kom inn i klasserommet, sa noen gutter at de syntes det var så bra at mange jøder hadde blitt drept 7. oktober. Endelig hadde noen gjort noe, og selv om det kanskje rammet min familie, så var det liksom bra at israelere ble bomba.

Noen dager senere satt de og laget «memes» på en data-maskin (tekst på et bilde, red. ann.) En laget et bilde av mennesker som ble bombet og skrev at det var familien min, og satt klappende hender rundt. Siden begynte jeg å passe meg for å si visse ting, og tenkte at jeg kanskje burde gjemme meg litt. Det synes jeg er dumt, for jeg er veldig stolt over å være jøde. Men opplever den siste tiden har vært skremmende og ubehagelig.

Det siste året har vært følt. Mange har sterke meninger, og jeg blir sett som representant for noe jeg ikke nødvendigvis representerer. Jeg skal liksom svare for hva jeg mener om krigen, og om det Israel gjør. Men jeg er bare 17 år gammel. Jeg har ingen svar, og det spiller uansett ingen rolle hva jeg tenker.

Jeg er bare 17 år gammel. Jeg har ingen svar, og det spiller uansett ingen rolle hva jeg tenker

Jente (17 år)

I Norge består den jødiske minoriteten av rundt 1.500 mennesker, eller 0,03 prosent av befolkningen. På noen skoler er det kanskje ett jødisk barn, mens det i Oslo og Trondheim kan det være noen få på en skole.

Gode råd til lærere

Claudia Lenz er forsker ved HL-senteret (Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter), som i år skal gå i gang med et prosjekt for å dokumentere norske jøders erfaringer etter terrorangrepet 7. oktober.

Hun mener det er viktig å passe på at en konflikt

ikke personliggjøres i klasserommet og skolegården.

– Et barn eller en minoritetsgruppe skal ikke holdes ansvarlig for hva en politisk aktør gjør et annet sted i verden, sier Lenz.

HL-senteret har utviklet nett-siden dembra.no, som gir veiledning til lærere som skal snakke om Israel og Palestina med elevene sine. Den gir blant annet disse rådene:

- Vær bevisst din egen posisjon

- Hold fast ved menneskeverdet til alle involverte
 - Stimuler til kildekritikk og kritisk tenking
- Lenz understreker at voksne som jobber med barn må ta høyde for at denne saken både vekker stort engasjement blant elevene, og samtidig kan være en stor belastning for noen av barna.
- Da må de voksne kjenne elevgruppen, og fange opp hvilke barn som kan oppleve dette som spesielt belastende. I undervisningen må barna å få en dypere forståelse av at konflikten har dype historiske røtter, og anerkjenne at det finnes forskjellige perspektiver og virkelighetsforståelser.

28 LØRDAG HOVEDSAKEN

– Har fått høre at jeg skal dra til Auschwitz og gasse meg

Småbarnsmor og ungdomsskolelærer, Oslo:

I min jobb som ungdomsskolelærer i Oslo-skolen har jeg fått høre at jeg skal dra til Auschwitz og gasse meg. En elev henvendte seg til en annen lærer og sa «jeg bryr meg ikke om hva den jøde-hora sier». En annen gang prøvde en elev å komme seg inn i klasserommet, og da jeg nektet å slippe ham inn, ropte han «jævla jøde, jeg vil inn». Det synes jeg var skremmende.

Det var to elever som trakkasserte meg over tid. Hver gang jeg gikk forbi dem i fellesområdene, ropte de slikt som «barnemorder» og «fri Palestina».

Da sønnen min begynte i første klasse, ville vi ikke introdusere ham for denne konflikten i det hele tatt. Men elever på skolen begynte å si stygge ting om Israel til ham, så vi måtte snakke med ham om det. Også datteren min ble plaget på bussen, av to gutter som sa stygge ting om Israel. Jeg synes det mest belastende er det som går utover barna mine. Jeg ser at de blir usikre på sin egen identitet, og at de er veldig forsiktige når vi er ute.

Vårt Land har snakket en kollega som var til stede eller like i nærheten under alle episodene av trakassering på arbeidsplassen, og kollegaen bekrefter at episodene har funnet sted.

VERST FOR BARN: Hun har selv fått antisemittiske ytringer mot seg. Det verste er likevel det som går utover barna, sier småbarnsmor.

Foto: Erlend Berge

– De ropte «slakt jødene» til meg

Mannlig lærer, omtrent 50 år, Østlandet:

En av skolene jeg har jobbet på, var i et lite og isolert lokalsamfunn. En gruppe unge menn pleide å henge i gangen på skolen, etter norskoppleringen.

På dette stedet visste alle at jeg kom fra Israel. En eller to uker etter terrorangrepet 7. oktober, skrek de unge mennene «slakt jødene» til meg på arabisk. Jeg er en mann på rundt 50 år, og de var tre store menn midt i 20-årene som skrek at de skulle drepe meg, i en smal korridor hvor det var litt vanskelig å

komme seg unna. På dette stedet var det kun de og jeg som kunne arabisk, så dette skjedde på en måte i et rom som var trygt for dem.

Jeg gikk rett til skolens ledelse, som gikk videre til politiet. Jeg synes begge gjorde en veldig god jobb. Personene ble bortvist fra skolebygget, og det ble etablert rutiner hvor en avdelingsleder passet på at de ikke kom tilbake. Men jeg har også jobbet på andre skoler, hvor det har skjedd ting som ikke har blitt tatt tak

i. Så oppfølgingen avhenger veldig av hvor man er, av kulturen på arbeidsplassen, og av hvem som er i sentrale posisjoner.

Vårt Land har snakket med en avdelingsleder på skolen hvor læreren ble drapstruet. Lederen bekrefter at det var en hendelse hvor politiet ble involvert, og at skolen deretter iverksatte tiltak som økt tilsyn og stikkprøvekontroller. Politisaken ble henlagt.

Claudia Lenz: – Kan ikke spille ut en minoritet i Norge, mot lidelser et annet sted

Utdanningsdirektoratet (Udir) sier til Vårt Land at de ikke har statistikk over antisemittiske ytringer og hendelser i norske skoler etter 7. oktober 2023.

Noen ganger kan være vanskelig å skille mellom elevers legitime politisk engasjement, og ytringer som er belastende for jøder, mener Claudia Lenz ved HL-senteret. Da er det viktig at lærerne kan åpne for samtaler, men at de også har kunnskap til å si stopp om en samtale skli over i fordommer eller hatefulle ytringer.

Lenz understreker at barn aldri skal ansvarliggjøres for krigshandlinger.

– Akkurat det er en grense som er veldig lett å trekke, sier hun.

Også palestinske barn i Norge rammes av situasjonen i Midtøsten, og av hvordan situasjonen debatteres her til lands, understreker Lenz. Familier lever med stor frykt for at familiemedlemmer

VANSKELIGE SAMTALER: Lærere må åpne for vanskelige samtaler, men si stopp om de skli over i fordommer som ikke bidrar til noe, mener Claudia Lenz.

Foto: Guro Asdøl Midtmageli

eller andre skal bli rammet av krigshandlinger, og frykter hva nyhetene vil formidle.

– Da må vi huske at skolens grunnleggende oppgave er å ta vare på alle barn, og ikke velge å ivareta bare én gruppe, sier Claudia Lenz.

– Når man snakker om opplevelser av antisemittisme i Norge det seneste året, kan noen mene at dette er feil sted å plassere fokus, når situasjonen er så prekær på Gaza?

– Skolen har et helt prinsipielt mandat: Å ivareta alle sine elever, og ivareta menneskeverd og likeverd på et helt prinsipielt grunnlag. Da kan man ikke spille ut en minoritet her i Norge, mot lidelsene i en konflikt et annet sted. Det er en feil motsetning, som bringer oss ikke noe sted. Dette er komplisert og vanskelig, men det er noe vi må få til.